

A földügyi hatóság feladatai, lehetőségei és eredményei a parlagfű elleni közérdekű védekezésben

Mezei Attila vezető főtanácsos
FVM Földügyi és Térinformatikai Főosztály

A rohamosan szaporodó, allergiát okozó gyomnövény elleni hatósági védekezésbe 2005. évben vonta be a jogszabályalkotó a földhivatalokat, illetve a Földmérési és Távérzékelési Intézetet (FÖMI).

Az új kihívásnak nagy energiával láttak neki a földhivatalok és az addig csak a földmérők által használt térinformatikai eszközöket és programokat a földhivatali mezőgazdászok is használatba vették.

Magyarországon, de Európában is először alkalmaztak bizonyító erejű, hatósági szankciót eredményező elektronikus adatátvitelt két szakhatóság országos hálózata között. A parlagfű helyszíni ellenőrzését rögzítő jegyzőkönyv a Parlagfű Információs Rendszer (PIR) a FÖMI által kifejlesztett és üzemeltetett központi szerveren keresztül jut el a növényvédelmi hatóság munkatársaihoz. Az utolsó év fejlesztése nyomán a szankcionáló határozatokhoz kapcsolódó minden hatósági intézkedés a PIR adatbázisa alapján készülhetett el. Jelentős eredménynek tartjuk, hogy a parlagfű elleni eljárás ideje az ötödére csökkent és az eljárásban dolgozó munkatársak készségszinten használják a modern térinformatikai eszközöket, programokat.

Már az első évben felhívtuk a gazdálkodók figyelmét arra, hogy az új törvényi szabályozás célja nem az, hogy a közérdekű védekezésben résztvevő munkatársak mindenki helyett lekaszáltassák a parlagfűvet. Erre a földügyi és növényvédelmi hatóságnak nincs kapacitása, a parlagfű-mentés elsősorban a földhasználó törvény által előírt kötelessége.

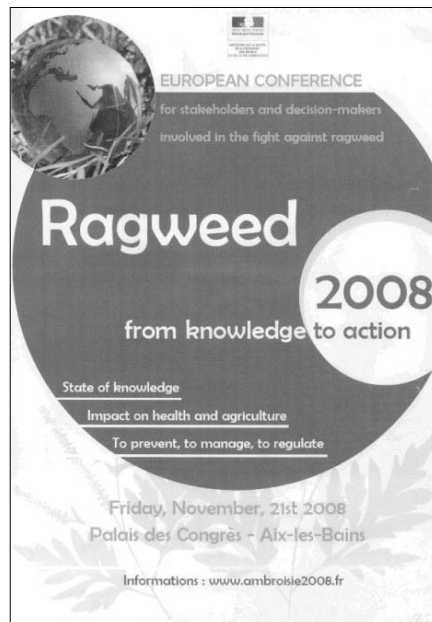
A parlagfű pollen-koncentráció jelentős csökkenéséhez vélhetően olyan társadalmi tudatváltozásra lenne szükség, amelynek eredményeként a földhasználó önként, jogkövetőként és mások egészségének védelme iránt érzett felelősségtudattól vezérelve akadályozná meg a növény virágzását.

A parlagfű közben terjed, egész Európában, sőt a világ számos más országában és egyre nagyobb területeket hódít meg. Ennek a gondnak a súlyát mutatja az is, hogy a 2008. évben két nemzetközi konferencia is foglalkozott a parlagfűvel, keresve többek között rohamos terjedésének okát.

A magyarországi konferenciának 2008. szeptember 10–13. között a Magyar Tudományos Akadémia adott otthont. Négy kontinens 11 országából jött kutatók ismertették parlagfűvel kapcsolatos kutatási eredményeiket, figyelemmel a globális felmelegedésre, a léghőmérséklet növekedett széndioxid tartalmára, és a gyomirtó szer rezisztencia kérdéseire is. Megszólaltak az

egészségügy az aerobiológia és a távérzékelés szakemberei is. Nyilvánvalóvá vált, hogy az átütő sikerű – a parlagfű terjedését és hatalmas pollentermelését megakadályozó – megoldásra egyelőre még várni kell, bár biztató kísérletekről több ország szakemberei is beszámoltak.

A franciaországi Aix-les-Bainsben 2008. november 21-én rendezték meg a másik parlagfűvel foglalkozó tanácskozást (lásd az ábrát). A parlagfű ebben az országban is egyre fokozódó gondokat okoz, annak ellenére, hogy az utóbbi években ott is szigorú jogi szabályozás léptettek életbe.

Tekintsük most át, hogy a lakosság és a civil szervezetek erőfeszítései mellett, mit tett a földügyi szakigazgatás a parlagfű elleni védekezésben a 2008. évben.

A 19 megyei földhivatal és a Fővárosi Földhivatal, valamint a felügyeletük alá tartozó körzeti földhivatalok 230 munkatársa a parlagfű helyszíni ellenőrzésekre július 1-től október 20-ig bezárólag összesen 3043 munkanapot fordított. Ez idő alatt 19 411 ha nagyságban, 11 336 db parlagfűfoltot adtak át jegyzőkönyvben rögzítve további eljárásra a növényvédelmi hatóság részére.

Az előző évhez viszonyítva 73%-kal növekedett a földhivatalok által felderített parlagfű-foltok száma, a területnagyság 62%-os növekedése mellett. A földhivatalok személyi állománya az elmúlt négy év alatt már nagy gyakorlatot szerzett a munkájukat gyorsító technikai eszközök (PDA-GPS konfiguráció), valamint az elektronikus adatrögzítés és adatátadás alkalmazásában.

A felderített parlagfű foltok területe csupán néhány százalék az ország a parlagfűvel erősen fertőzött mezőgazdasági területéhez képest, azonban a jelenleg rendelkezésre álló személyi és tárgyi feltételek mellett ez a teljesítés már megközelítette az eljárás során feldolgozható maximális mértéket. A körzeti földhivatalok helyszíni ellenőrzést végző munkatársainak az elvégzendő egyéb tevékenységük mellett, valamint a gépjárművek rendelkezésre állására figyelemmel hetente két nap terepi felderítésre volt lehetőségük.

A 2008. évben kiemelt feladatként jelentkezett a nagy mennyiségű pollentermelő tarlóterületek ellenőrzése, amelynek során a földhivatalok 4451 db parlagfű-foltot rögzítettek, 9272 ha területen. A tarlók fokozott ellenőrzése a következő években is indokolt, mert amíg az összes felderített parlagfű-folt 23%-a volt a tarlón, addig ez az összes eljárás alá vont terület 72%-át jelentette. A kalászos gabonák aratása idején és azt követően jelentős mennyiségű csapadék hullott, ami a parlagfű csírázását elősegítette, viszont – főleg a kötöttebb területeken – a tarlóápolási munkákat akár hetekkel is hátráltatta. A földhivatalok figyelemfelhívó tevékenységének eredményeként a gazdák jelentős része nagyobb gondot fordított a tarlóhántásra és számos körzeti földhivatalnál érdeklődtek, hogy a parlagfű mely fejlettségi állapotaig végezhetik el a tarlóápolást büntetlenül.

A földhivatalok egybehangzó jelentései alapján 2008. évben a parlagfű nagyobb tömegben jelentkezett az előző évekhez képest. Különösen a napraforgóvetések voltak sok helyen parlag-

fűvel erősen fertőzöttek. A termelők elmondása szerint a kultúrnövénnyel hasznosított területeken sokszor „kifizetődőbb” a növényvédelmi bírság megfizetése, mint a drága, parlagfű ellen hatékony agrotechnika, illetve növényvédő szer alkalmazása.

A megnövekedett pollenterhelés egyik oka éppen ebben kereshető. A jogszabály előírásai szerint kultúrnövényben a közérdekű védekezés csak szigorú feltételek fennállása esetén rendelhető el, így sok helyen a parlagfű-pollen betakarításig zavartalanul szóródott. Márpedig a hatósági munka eredményének társadalmi megítélése nagyrészt a pollencsapdák által mért eredménytől függ. A földhivatalok ezért nagyon várják már a kölcsönös megféleltetés rendszerének bevezetését, amelyben a földhasználóknak nagyobb érdeke fűződne a kapáskultúrák és a tarlók gyommentesen tartásához.

Továbbra is problémát okoznak az elhagyott zártkertek és a nem művelt osztatlan közös tulajdonban lévő földrészek. Általánosságban megállapítható az is, hogy a gazdaságosan művelhető területeken a földhasználók nagyobb gondot fordítanak a parlagfű-mentesítésre.

Az elmúlt évek tapasztalatainak és a nyár során lefolytatott közös helyszíni ellenőrzéseknek is köszönhetően a FÖMI által készített parlagfű veszélyeztetettségi térképek találati pontossága – a földhivatalok visszajelzése nyomán – javult a 2008. évben. A 2007-es évet értékelő értekezleteken felmerült annak szükségessége, hogy a földhivatal, az FVM, a FÖMI közös helyszíni bejárásokat tartson a veszélyeztetettségi térképek tényleges pontosságának mérésére. Ezeket a közös helyszíni ellenőrzéseket Somogy és Bács-Kiskun megyékben, a veszélyeztetettségi térkép kiadását követő tíz napon belül végezték el. A veszélyeztetettségi térkép alapján a két alkalommal mintegy 300 hektárnyi területet jegyzőkönyvezett a földhivatal. A közös ellenőrzések tapasztalatai is megerősítették azt, hogy a veszélyeztetettségi térképre szükség van a hatósági eljárásban, valamint azt, hogy a térkép kiadását követő mielőbbi, terepi ellenőrzés jelentősen növeli a felderítés hatékonyságát.

A 2008. évben az ország parlagfűvel súlyosabban fertőzött térségeire készített a FÖMI veszélyeztetettségi térképet. A leginkább fertőzött területekre július közepétől 3–5 frissítésben adott adatokat, összesen 1878 parlagfűvel veszélyeztetett helyre, 9529 ha területre vonatkozóan. A veszélyeztetettségi térképek elsősorban a be-

takarítást követően erősen elgyomosodó gabona tarlókra fókuszáltak.

A FÖMI a távérzékeléses technikával készült veszélyeztetettségi térképből származó adatokat a nyilvánosság számára is elérhetővé tette. A tájékoztatás a FÖMI hivatalos honlapján elérhető és országos áttekintést ad a parlagfű-fertőzöttség területi eloszlásáról és a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer (MePAR) fizikai blokkjainak érintettségéről. A honlapon megjelenített tájékoztató adatok a földhivatalok helyszíni ellenőrzéseinek és a távérzékeléses veszélyeztetettségi térképeknek a figyelembevételével készültek.

Köszönetet mondunk a FÖMI munkatársának, *dr. Mikus Gábornak*, aki a szükséges adatokat rendelkezésünkre bocsátotta.

Ambrosia vs. authority: tasks, methods and results of the land management in ragweed prevention and monitoring of common interest

Mezei, A.

Summary

Prescribed by law, the land offices and the Institute of Geodesy, Cartography and Remote Sensing (FÖMI) have been supporting the official prevention and monitoring of this rapidly spreading allergenic weed (ambrosia or ragweed) since 2005.

As first in Hungary, but also in Europe, electronic data transfer was developed between the

countrywide networks of two special authorities; this data transfer has probative force and results in sanctions too. The minutes taken on the onsite ragweed checks by the land office staff are forwarded to the plant protection authority through the Ragweed Information System, developed and managed by FÖMI. The cutting of ragweed is the duty of the farmers (owners or users), as prescribed by the law. This new regulation does not mean that the staff participating in the protection of common interest would do that for the farmers; neither the land management, nor the plant protection authority has capacity for that purpose.

During the past four years, the land office staff has been collected extensive experience in using technical tools (PDA-GPS configuration) helping their work, and also in data recording and transfer.

In 2008, FÖMI has produced the map of the regions most heavily endangered by ragweed. The data of these „danger-maps” prepared by remote sensing methods are available for the wide public. Information can be read on FÖMI’s official website, offering countrywide overview on ragweed-infected areas and the involvement of physical blocks of the Agricultural Parcel Identification System too.

Ragweed has been spreading all over Europe and many other countries of the world, conquering more and more territories. The significance of ragweed is shown by the fact that in 2008, two international conferences were dealing with it, searching mostly for the reason of its aggressive spreading.

F E L H Í V Á S

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) **2009. május 14–17.** között, Szovátafürdőn tartja – jubileumi – X. Földmérő találkozóját.

A konferencia témája: **TÍZ ÉVES A FÖLDMÉRŐ TALÁLKOZÓ**

Jelentkezési határidő: 2009. március 30.

A konferencia titkársága: RO-400604 Cluj B-dul 21 dec. 1989, nr. 116

Postacím: RO-400750 Cluj, O.P. 1, C.P. 140

Tel./fax: +40-264-594042, +40-264-590825

E-mail: emt@emt.ro; Web: <http://www.emt.ro>

Kapcsolattartó személy: Papp Tünde, programszervező;

E-mail: tunde@emt.ro

A részletes programról és a szállás lehetőségekről az EMT honlapján a későbbiekben tájékoztatjuk az érdeklődőket. Szeretettel várjuk a magyar kollégák jelentkezését!

Dr. Ferencz József

az EMT Földmérő Szakosztály elnöke